Zuid-Hollands Landschap

RWS / Ruben Smit

Het beste van twee provincies!

Fietsen door de Vijfheerenlanden

45 km

Editie 2019

Welkom in de Vijfheerenlanden

In de middeleeuwen maakten vijf heren de dienst uit in de Vijfheerenlanden. Daarmee is meteen de naam van dit gebied op de grens van Zuid-Holland en Utrecht verklaard. Het landschap uit die tijd is nog steeds te herkennen. Binnen hoge dijken ligt een mozaïek van uiterwaarden, boomgaarden, griendpercelen en eindeloze weilanden. Stap op de fiets en geniet van dit oer-Hollandse decor.

Beleef de natuur dichtbij!

Fietsen door de Vijfheerenlanden

OP WEG

Start

Toeristisch Overstappunt Lexmond, Nieuwe Rijksweg 6, 4128 BN Lexmond.

Bekijk in Google Maps

Bereikbaarheid

Auto: neem op de A27 afrit 26 naar Lexmond. Volg op de rotonde vlak voor Lexmond de borden naar Toeristisch Overstappunt Lexmond (op de rotonde rechtsaf, links aanhouden en parallelweg 450 m volgen).

Horeca

Er zijn volop plekken om af te stappen, bijvoorbeeld in Schoonrewoerd, Meerkerk en Lexmond.

Wandeltips

Bij verschillende natuurgebieden kun je de fiets neerzetten en een (korte) wandelroute volgen. Je kunt deze routes downloaden door op de donkergroene links in de tekst te klikken.

FIETSROUTE

Knooppunten

De route is 45 km lang en gaat bijna helemaal langs fietsknooppunten. Alleen in Overboeicop wijkt de route af van de knooppunten.
De complete routebeschrijving staat in de tekst. Hieronder vind je een beknopte samenvatting. Handig om uit te printen!

▶ 21 ▶ 30 ▶ 4 km rechtdoor einde linksaf ▶
1 ▶ 44 ▶ 45 ▶ 46 ▶ 47 ▶
58 ▶ 59 ▶ 60 ▶ 61 ▶ 62 ▶
20 ▶ 21 ▶ ◀

Tik op de nummers voor informatie

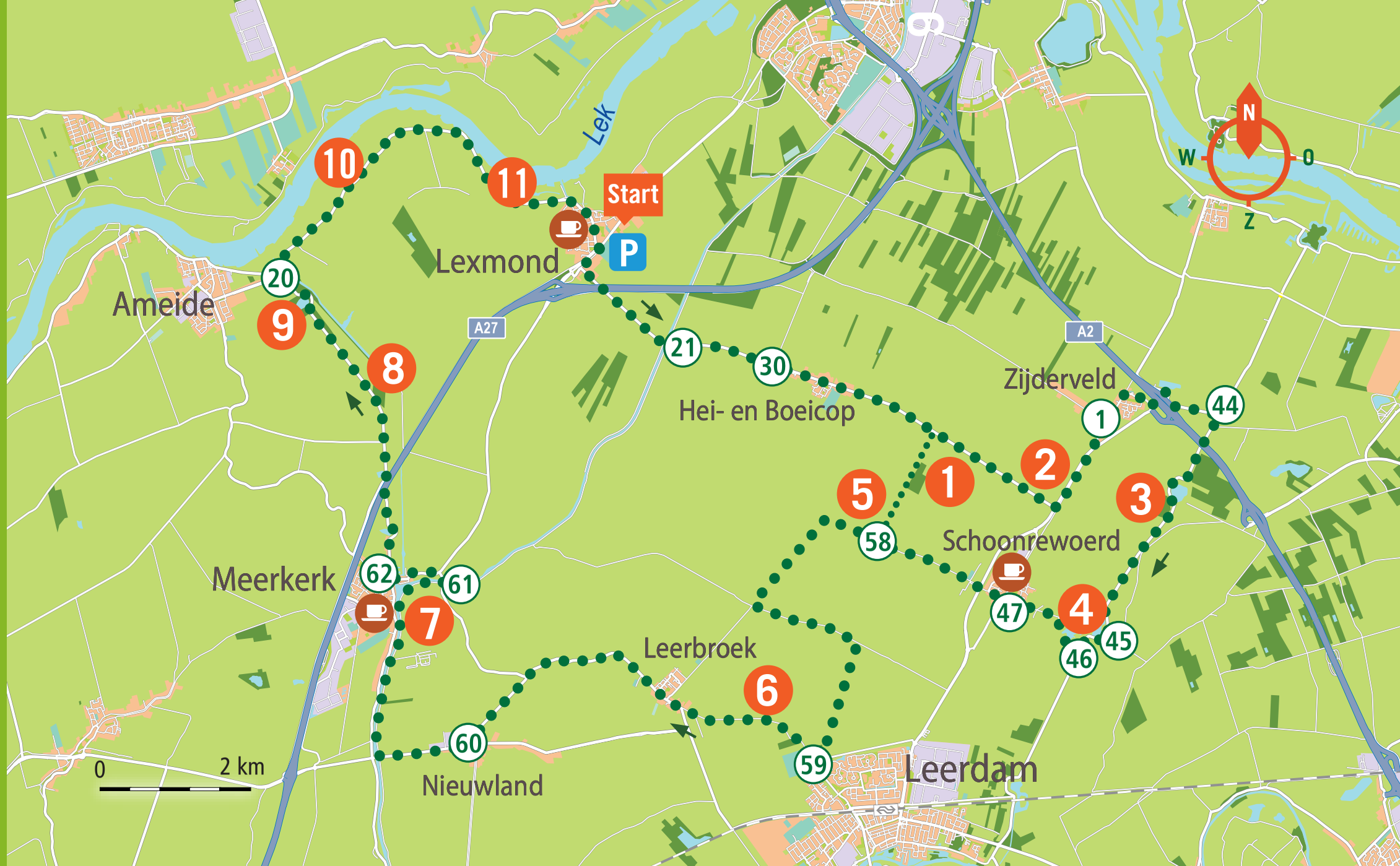

Fiets vanaf de parkeerplaats naar de voorrangsweg en ga linksaf over de parallelweg, dan na 400 m linksaf naar ㉑.

1 Weilanden en bosjes

Kaarsrechte wegen, monumentale boerderijen en eindeloos lange weilanden: het waren middeleeuwse ontginners die de basis legden voor dit rechtlijnige landschap. Vanaf de 11de eeuw trokken zij de wildernis in en zetten percelen uit met een vaste breedte en diepte. Dit ging volgens een cope, een contract met de landheer. Vandaar namen als Heicop en Boeicop.

Veel boerderijen dateren van de 18de en 19de eeuw

kaart

Maar niet alles is weiland. Bij Overboeicop 15 kun je de fiets neerzetten bij **Natuurcentrum De Schaapskooi** en te voet natuurreservaat Over-Heicop verkennen (alleen tijdens openingstijden van het natuurcentrum). De gemarkeerde, 4 kilometer lange **Grote bonte spechtroute** neemt je mee langs populierenbossen, geriefbosjes, weilanden en grienden.

Fiets naar 30, dan rechtdoor richting 58. Ga na 2 km bij de Zijdekade rechtdoor (negeer de knooppuntenbordjes die rechtsaf wijzen).

Voor de verkorte route: ga rechtsaf naar 58 en lees verder bij 5.

kaart

2 Over-Boeicop

Meestal kun je ver kijken in de Vijfheerenlanden, maar bijna aan het einde van de weg ligt links een forse pluk bossen en grienden. Een bord vermeldt de naam van het natuurreservaat: Over-Boeicop. Veel dieren, waaronder reeën, zijn dankbaar voor de beschutting. Tegenover Overboeicop 3 start een wandelpad door de groene ruigte.

Steek aan het einde de N484 over en ga op de parallelweg linksaf. Ga op de rotonde schuin links naar 1, dan naar 44 en 45.

kaart

3 Diefdijk

Het is een flinke klim naar de top van de Diefdijk. De dijk werd in de 13de eeuw aangelegd om de Vijfheerenlanden te beschermen tegen wateroverlast uit de Betuwe (links). Daarna is de dijk verschillende keren verhoogd. Vanaf de 17de eeuw fungeerde de dijk ook als verdedigingslinie tegen vijandelijke legers. Bij oorlogsdreiging kon het gebied links van de dijk onder water worden gezet – daarom staan hier nauwelijks huizen. Een laag water van een paar decimeter was genoeg om een leger te stoppen. Kort voor de Tweede Wereldoorlog zijn langs de hele dijk betonnen kazematen gebouwd, waarin de verdedigers bij een beschieting konden schuilen. Net voorbij het viaduct over de rijksweg is zo'n kazemat doorgezaagd. Let op hoe dik de muren zijn!

Doorgezaagde kazemat langs de Diefdijk

kaart

4 Schoonrewoerdse Wiel

Op verschillende plekken slingert de dijk langs een wiel, een kolkgat dat achterbleef na een dijkdoorbraak. Imposant is vooral het Schoonrewoerdse Wiel bij 45, het grootste wiel van Nederland. Tijdens een watervloed in 1573 brak de dijk juist op deze plek omdat hier veel zand in de ondergrond zit. Dat werd tijdens de doorbraak in de omgeving afgezet, waardoor fruitbomen het hier goed doen. Rond de 8 meter diepe plas ontdek je verder smalle rietkragen, hooilanden, boerenerven en grienden. Meer zien? Volg dan de 2,5 kilometer lange **Groene kikkerroute** rond het wiel.

Fiets naar 46, 47 en 58.

kaart

5 Weidevogels

Fiets bij 58 een klein stukje rechtdoor naar de parkeerplaats. Hier start een kort wandelpad naar een vogelkijkscherm bij het ZHL-reservaat De Huibert (volg het graspad links van de sloot, parallel aan het fietspad, dan bij het infobord naar links). In het voorjaar brengen kievitten, grutto's, tureluurs en andere weidevogels hier hun jongen groot. Zij houden van zulke open weilanden, waar ze een vijand al van ver kunnen zien aankomen. Het hoge gras biedt de kuikens beschutting tegen rondcirkelende rovers als de buizerd. In juli-augustus vertrekken de grutto's weer naar het warme zuiden. Kievit, scholekster en tureluur blijven door de zachte winters steeds vaker in Nederland hangen. Dat kan ook misgaan, want bij lang aanhoudende vorst vallen er veel slachtoffers.

kaart

Fiets naar ⑤⑨, ⑥⓪ en ⑥①.

6 Kasteelterrein

Aan de rand van Leerdam draait de route een asfaltweg op, genaamd Recht van ter Leede. Even verder ligt rechts een jong bos met dezelfde naam. Vanaf de parkeerplaats leidt een graspad naar een omgracht eilandje waar in de middeleeuwen een klein, rond kasteel stond. Daarvan is niets meer terug te vinden. Nieuwsgierige schapen bewaken nu het vredige, bosrijke eiland en heten bezoekers welkom bij het bruggetje. Tijd voor een picknick?

Toegangsbrug van het kasteelterrein

kaart

7 Quakernaak

Nat en moerassig, dat is de eerste indruk van het natuurreservaat Quakernaak. Het herinnert aan het oorspronkelijke landschap, maar alle landschapselementen zijn nieuw aangelegd. Een wandelpad neemt je mee langs grienden, bosjes, rietlanden en poelen die vol zitten met leven. Dit is het domein van libellen en amfibieën als bruine kikker, groene kikker, heikikker, rugstreeppad, watersalamander en kamsalamander.

Fiets naar 62 en 20.

8 Purperreiger

Voorbij het viaduct onder de A27 fiets je langs de natte natuur van de Zouweboezem. Op verschillende plekken kun je stoppen om uit te kijken naar

kaart

de vele riet- en watervogels die het moeras bewonen. Een bijzondere zomergast is de purperreiger, het bruinrode, schuwe neefje van de blauwe reiger. Vanaf april broeden hier meer dan tweehonderd paren; dat maakt van de Zouweboezem het belangrijkste broedgebied van de purperreiger in Nederland. Een schril gekras verraadt zijn aanwezigheid. Vanaf eind september vliegen de reigers terug naar Afrika om te overwinteren. Toppers bij vogelspotters zijn verder de bruine kiekendief en de zwarte stern, die ook in het najaar de warmte weer gaan opzoeken.

Purperreiger

9 Eendenkooi

Aan het einde maakt de Zouwendijk een bocht om een wiel, dat hier al in 1377 lag. Van oudsher worden hier eenden gevangen. Vroeger voor de pan, nu voor onderzoek. Het kooibos, bestaande uit

kaart

griend en gemengd loofhout, zorgt voor rust in de plas. In de winter is de kooi een rustgebied voor talloze eendensoorten als slobeend, krakeend en smient. Bovendien slapen er dan enorme hoeveelheden aalscholvers in het kooibos. Een kijkscherm onder aan de dijk biedt zicht op de plas en de vogels.

Fiets richting ㉑, volg de dijk langs de Lek.

10 Uiterwaarden

Meidoornhagen, hooilanden en kleiputten vullen de Achthovense Uiterwaarden. De putten direct onder aan de dijk zijn ontstaan toen men klei weghaalde voor verzwaring van

Meidoornhagen in de uiterwaarden

kaart

Bekijk een filmpje over Luistenbuul

de dijk. In deze natte zone huizen onder meer kamsalamanders en heikikkers. Net voorbij bushalte Achthoven gaat links een pad naar het reservaat Luistenbuul. Hier, in de binnenbocht van de rivier, is veel zand afgezet, waardoor een type natuur is ontstaan dat maar weinig in Nederland voorkomt: stroomdalgrasland. In de zomer bloeien hier allerlei zeldzame planten en kruiden, zoals zacht vetkruid, sikkelklaver, geel walstro, bevertjes, smaragdmos, smal fakkelgras, zachte haver en kleine ruit. Gravende konijnen zorgen daarbij voor extra variatie.

kaart

11 Nieuwe natuur

Bij het Kersbergsrak zijn nieuwe geulen gegraven. Dat had een dubbel doel: de rivier meer ruimte geven en nieuwe natuur creëren. Dat is gelukt. Eb en vloed hebben toegang tot de geul, waardoor er volop variatie is. Wintertalingen, oeverlopers en lepelaars laten zich regelmatig zien. Langs de dijk is nog een stukje geriefhoutbos bewaard gebleven. Hier haalden de boeren vroeger hun gebruikshout.

Let op: ga in Lexmond rechts van de dijk af en langs de kerk. Volg het knooppuntennetwerk tot aan de startplaats bij Toeristisch Overstappunt Lexmond. Hopelijk heb je genoten van een heerlijke fietstocht!

Geulen in het Kersbergsrak

kaart

Tips voor optimaal gebruik

Deze interactieve PDF is speciaal bedoeld om er met je mobiele telefoon op uit te gaan. Met de knoppen kun je snel tussen de bezienswaardigheden en de routekaart bladeren. Voor de filmpjes, vogelgeluiden en links naar websites heb je verbinding met het internet nodig. Maar het kan ook prima zonder.

De route downloaden

Download de route thuis al naar je telefoon. Dan hoef je dat niet onderweg te doen, als er misschien geen internetverbinding is. Hoe?

Android: mail de PDF naar jezelf als bijlage of download via Google Drive. Op je telefoon staat vaak een app om PDF's te lezen.

iPhone: mail de PDF naar jezelf of download via iTunes. Voeg de PDF toe aan je iBooks via dit icoontje: ⬆.

De route uitprinten

Toch liever de route thuis uitprinten? Open de PDF in Acrobat Reader. Kies in het menu: Bestand > Afdrukken > Meerdere pagina's per vel > 2 op 2 > Afdrukken.

Wandelen met GPX

Deze route is ook beschikbaar als GPX-bestand. Hiermee volg de je route via je telefoon. Je hebt dan wel een app nodig die GPX-bestanden kan openen en de GPS-functie van je telefoon moet aan staan. **Op onze website** vind je tips en enkele aanbevolen apps voor Android en iPhone.

Download het GPX-bestand

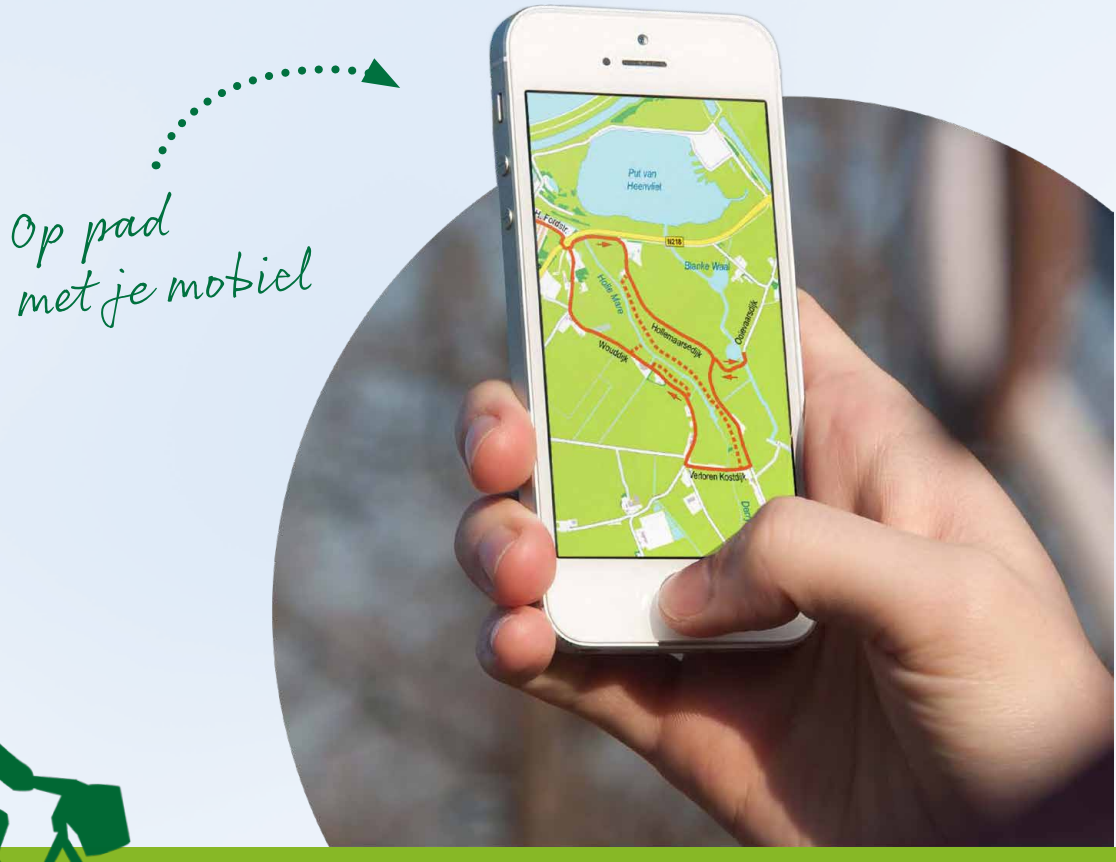

Steun de natuur!

Het Zuid-Hollands Landschap beschermt de natuur in een drukke provincie. Zo kun je blijven genieten van prachtige natuurgebieden, waarin van alles te ontdekken en te beleven is. Voor dit belangrijke werk zijn we afhankelijk van jouw steun. Help je mee?

Als Beschermer ontvang je verschillende leuke voordelen en kortingen:

- Vier keer per jaar een tijdschrift vol natuurnieuws en leuke uitstapjes.
- Bij ieder tijdschrift een nieuwe wandel- of fietsroute.
- Een Beschermerspas die korting geeft op excursies en evenementen.
- Korting bij de andere provinciale landschappen.

Bekijk alle voordelen

Ga naar onze site en meld je aan.
www.zhl.nl/steun-de-natuur

Zuid-Hollands Landschap

Lekker gefietst?

We zijn heel benieuwd wat je van de route vond en hoe het was om onze natuurgebieden te bezoeken. Reacties zijn voor ons heel waardevol voor het verbeteren en up-to-date houden van onze routes. Suggesties, opmerkingen en complimenten zijn welkom!

Geef je mening en help mee!

Beoordeel deze route

Volg het Zuid-Hollands Landschap!

Zuid-Hollands Landschap